
Neviditelné úspěchy. S Doc. Ing. Ivanem M. Havlem Ph. D. o umění dorozumět se

Neviditelné úspěchy. S Doc. Ing. Ivanem M. Havlem Ph. D. o umění dorozumět se

Na okraj podpisu nového statutu společného pracoviště Univerzity Karlovy v Praze a Akademie věd ČR. Začátkem ledna 2009 byl v reprezentačních prostorách Karolina podepsán nový statut Centra pro teoretická studia (CTS), společného pracoviště Univerzity Karlovy a Akademie věd České republiky. Statut svým podpisem stvrdili představitelé obou institucí, rektor UK Prof. RNDr. Václav Hampel, DrSc. a PhDr. Pavel Baran, Csc., ředitel Filozofického ústavu AV ČR.

Rektor UK Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc. a PhDr. Pavel Baran, Csc., ředitel Filozofického ústavu AV ČR při podpisu smlouvy

zleva: Rektor UK Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc., PhDr. Pavel Baran, Csc., ředitel Filozofického ústavu AV ČR, Prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., vědecký pracovník Historického ústavu AV ČR a místopředseda AV ČR

Z vedení akademie se slavnostního podpisu zúčastnil Prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc., vědecký pracovník Historického ústavu AV ČR a místopředseda AV ČR, a za Centrum pro teoretická studia Doc. Ing. Ivan M. Havel Ph.D. Podepsaný statut je přes strohost paragrafového znění v mnoha ohledech exkluzivní a týká se zcela výjimečného pracoviště. Více k tomu Doc. Ing. Ivan M. Havel Ph.D.

Doc. Ing. Ivan M. Havel Ph.D., Centrum pro teoretická studia

Nově podepsaný statut mezi Akademií věd ČR a Univerzitou Karlovou v Praze se Centra pro teoretická studia bezprostředně týká. K čemu tento statut zavazuje a k čemu opravňuje?

Centrum pro teoretická studia je společným pracovištěm na základě uzavřené smlouvy mezi UK v Praze a AV ČR již od roku 1993. Mezitím se ale změnilo mnoho věcí včetně statutu akademie, a proto je třeba mít i nový statut společného pracoviště. CTS není právním subjektem jako celek a sestává ze dvou částí, z nichž jedna patří k univerzitě, druhá k Akademii věd, konkrétně k Filosofickému ústavu. Celek je tedy trochu symbolický, nicméně má teď nový statut, který je důležitý pro jeho fungování – jakási pravidla hry.

Co je konkrétním obsahem statutu?

Jednak existuje organizační řád a jednak statut. Ten se spíše týká toho, jak centrum funguje, jak se hledá ředitel společného pracoviště, jakou roli hraje akademická rada. Ta je spíše odborným poradním orgánem, nikoliv, že by se v ní hlasovalo o docenturách a podobně. To proto, že CTS, jako vysokoškolský ústav, ani jako součást akademie, nemůže mít akreditaci k výuce. Myslím, že je důležité, i když spíše symbolické, že konkrétní ustanovení statutu v podstatě navazují na to, jaká je dosavadní struktura CTS. To totiž původně, v roce 1990, vzniklo jen při univerzitě a až v roce 1993 se sdružilo s Akademií věd ČR. Za Akademií věd tehdy smlouvu podepisoval její předseda a jak se pamatuji, byla to velká událost. Od té doby fungujeme, i statut jsme měli, teď šlo hlavně o jeho obnovení.

Byli jste zřízeni jako společné pracoviště, to znamená, že sloužíte dvěma pánům. Jak těžké je to skloubit?

My sloužíme mnoha pánům. Jsme totiž odborný spolek lidí různých oborů - přírodních věd, humanitních oborů, sociálních věd -, od všeho trochu, a naše idea je dávat lidem dohromady, najít společný jazyk. Jednotlivci mají u nás své vlastní projekty ve svých oblastech, mají své vlastní publikace apod., ale kromě toho mají šanci se vzájemně ovlivňovat a propojovat. Samozřejmě k tomu patří i potřebná prestiž, nějaké to „PR,“ jak se říká. Vystupujeme společně a když někdo z nás dává rozhovor pro televizi nebo nějaký časopis, snažíme se vystupovat za celé společné pracoviště, aby si každý uvědomil, že univerzita a akademie spolupracují. Takové sdělení veřejnosti má bezpochyby velký význam. Jinak naše společné usilování není příliš viditelné, jedná-li se totiž o dorozumění mezi odborníky různých disciplín, mívá to jen nepřímý vliv na jejich práci. Kolegové, kteří byli nějakou dobu v CTS, si dodnes pochvalují, že měli možnost působit u nás, že dostali inspiraci ze zcela odlišných oborů a že jim to velmi pomohlo.

Sloužíte mnoha disciplínám, sdružujete odborníky z různých oborů, je to tedy působení interdisciplinární a mezilidské, znamená to mnoho výstupů, mnoho tváří, osobností, mnoho témat. Kdybyste měl najít jedno společné, co tohle všechno sdružuje, bylo by to slovo nebo číslo?

Bylo by to spíš slovo, protože slovem to všechno začíná. Začíná to tím, že osobnosti se musí domluvit, že musí najít společný jazyk, aby si rozuměli. Zpravidla tímto jazykem není matematika, i když se mnozí domnívají, že základem všech věd je matematika. I kdyby tomu tak bylo, umění se opravdu dorozumět spočívá spíše v porozumění pojmům – čili slovům – a ve vzájemném chápání intencí: co chceme, co nás zajímá, o co nám jde. V technických disciplínách, které my však nepokrýváme, je zpravidla jasné, co je cílem. Kdežto u nás je cílem si rozumět. Takže odpovídám: slovo.

A jaké by to bylo slovo?

Bylo by to slovo jako symbol pro plejádu slov, samozřejmě. Mohu ovšem uvést příklad. Máme nyní společný výzkumný záměr, který je sedmiletý a dnes jsme už za jeho polovinou. Téma záměru je komplexita – takže to by mohlo být to dnešní slovo. Rozumí se ovšem komplexita v různých oborech, jde spíše o zastřešující pojem, mimochodem velmi aktuální. Vyskytuje se nejvíce v matematické fyzice a v teorii nelineárních systémů, ale také třeba v biologii nebo v kognitivní vědě. Díky tomu jde o pojem trošku mlhavý a sám o sobě složitý, ale právě proto musí zajímat i filozofy. Lidská společnost je samozřejmě taky komplexní a má složitou, těžko předpověditelnou dynamiku – například svět právě prožívá ekonomickou krizi a nikdo pořádně neví, jak vznikla, jak se bude vyvíjet a co proti ní dělat.

Ještě k tomu statutu – pomůže vám v něčem konkrétně?

Já myslím, že to hlavní je, že existuje a že určuje základní pravidla hry. Například jaký máme název a jak jej používat, jak se volí či jmenuje ředitel, jeho zástupce a akademická rada; jaká je délka funkčního období – jedná se tedy o jakýsi nezbytný „návod k použití“. V konkrétním bádání a ve snaze o porozumění mezi různými obory se samozřejmě nelze opírat o nějaká formální, předem stanovená pravidla.

Děkuji za rozhovor.

(Marie Kohoutová)

reprezentační prostory Karolína

reprezentační prostory Karolina - dekor historické dlažby